

Representació de l'espectacle *Calígula*, de la companyia L'Om Imprebis.

La llarga ombra de L'Om

La companyia de teatre celebra els seus primers 25 anys i dos milions d'espectadors amb nous projectes

FEDERICO SIMÓN, València

Cal molta qualitat, imaginació i faena perquè una companyia teatral sume dos milions llargs d'espectadors al llarg de 25 anys d'història. I cal que molta gent vaja més d'una vegada a veure una obra perquè un sol títol aconseguisca vendre un milió llarg d'entrades. I aquests, al costat de grans èxits de crítica i nombrosos premis, han estat alguns dels molts bons resultats de la companyia valenciana L'Om Imprebis al llarg del seu primer quart de segle. Ara, per celebrar-ho, la companyia dirigida per Santiago Sánchez s'ha regalat un llibre que commemora totes aquestes fites, una vintena d'obres que ja han entrat en la història del teatre valencià, amb profusió de foto-

grafies, anècdotes i dedicatòries.

"Amiguetes: 'Imprebis' es la única obra de teatro que podría ver 15 veces". En aquesta salutació inclosa en el llibre, en què la primera paraula ja deixa clar que el seu autor és l'actor i director Santiago Segura, es resumeix una constant en la companyia des que es va professionalitzar amb el nom de L'Om Teatre, el 1983: el seu teatre genera incondicionals. Dels que repeteixen. I els ha tingut, sobretot, amb els seus treballs d'humor: així, *Imprebis*, l'obra d'improvisació en què els temes els triava el públic abans de la representació i que ha acabat donant el cognom a la inicialment anomenada L'Om Teatre, ha sumat 1.185 representacions des del 1994. I *Els millors esquetxos de*

Monty Python ja ha estat vista en 1.112 sessions en sis temporades. Precisament, aquestes dues obres es reestrenaran, amb variacions, en la temporada 2010-2011, en l'estratègia de L'Om d'alternar obres consagrades d'humor "amb muntatges de grans textos" i "petites joies", segons explica Sánchez.

En realitat, L'Om va fer 25 anys el 2008. Però ho celebren ara, amb el llibre. I és que el ball de dates tant se val, segons explica Santiago Sánchez, perquè la història de la companyia va arrancar abans, amb un passat basat en aficionats entusiastes que ell denomina "la prehistòria de L'Om". Així, aquell grup d'amants de l'escenari va sorgir del grup de teatre de l'institut de Torrent i del creat el 1979 en la falla de L'Om, quan

una comissió va rescatar per a Picassent la festa valenciana més representativa, i en un temps en què entre revetla i cercaviles encara hi havia un buit per a l'alta cultura. Curiosament, el nom de la falla (i

---

'Imprebis', un espectacle d'improvisació, és el que més èxit ha tingut

---

després de la companyia) va sorgir d'un moviment per a salvar un arbre centenari amenaçat per la desviació d'una carretera. Un arbre que, misteriosament, es va podrir al cap d'uns quants mesos

d'haver estat salvat. No obstant això, encara que mort, la seua ombra perviu molts lustres després.

Aquell germen teatral va abordar textos grans i el seu èxit més destacat va ser *Mort accidental d'un anarquista*. Precisament l'èxit d'aquell muntatge sobre el text de Dario Fo, que va suposar més de 400 representacions entre el 1981 i el 1986, va ser el que els va portar a professionalitzar la companyia, el 1983. Al principi en forma de cooperativa, amb Paco Vila, Salvador Vicent, Xema Palanca, Maria José Collada, Xus Romero i el mateix Sánchez. I encara que, al cap de 25 anys, només els dos últims continuen en L'Om, la resta han tingut unes carreres reeixides en el món de l'espectacle.

PASSA A LES PÀGINES 2 I 3

PUNT DE MIRA

L'ètica, l'estètica i el PIB

Joan F. Mira

El senyor Rodríguez (més conegut pel cognom matern, Zapatero), encara no fa dos anys, proclamava, amb grans somriures satisfets, que no solament havíem passat la mà per la cara als italians en el PIB per cap, sinó que en molt

poc temps, dos o tres anys més, passàriem per davant dels francesos i dels alemanys. No era només una fantasia de demagog atrevit, i una mostra de patriotisme espanyol descontrolat (l'espanyolisme controlat és un producte escàs), sinó que partia d'una idea que l'esquerra ideològica hauria de deixar de banda, si es vol distingir una mica de la dreta: la idea que el tal producte brut és més o menys equivalent a un producte net de benestar, de viure bé, que se suposa que hauria de ser l'objectiu no solament de la política econòmica, sinó de l'economia tal qual. Com més PIB, doncs, més benestar particular i general? No, senyor. Com més PIB més bona

educació, més bona salut, aire més net, cases més còmodes, més museus, més béns culturals, més cura dels vells i dels febles, i, en definitiva, més felicitat en aquesta vida, i esperança del paradís en la pròxima? Doncs, no senyor. Quan el PIB d'aquest Regne d'Espanya creixia i creixia i escurçava distàncies amb la mitjana europea, hom viatjava i veia que l'estètica de pobles i ciutats, la qualitat visible dels habitatges, la cura del paisatge, la pulcritud de places i carrers, la netedat, el civisme perceptible, i altres factors d'impossible mesura mecànica, però reals, continuaven sent molt superiors, des d'Anglaterra fins a Bohèmia o des de Toscana fins a Suècia, als

d'aquestes terres hispàniques, amb independència ben clara de l'evolució del producte brut de cada país o regió. I si la passejada comparativa es feia per pobles, ciutats i terres del País Valencià, el resultat podria ser catastròfic: ací, l'extensió d'una lletjor brutal és l'efecte més visible dels increments de la renda. El PIB, per tant, pot ser de quantitat molt alta, i la vida de qualitat molt baixa: entre altres raons —històriques, culturals, antropològiques o vés a saber quines— perquè el PIB no mesura ni l'estètica ni l'ètica, que haurien de formar part substancial de les vides humanes. Però d'això, amb vagues generals o sense, no se'n recorda ningú.

Un optimisme entusiasta

Imaginació, il·lusió i treball són les armes de L'Om per a pujar a l'escenari

VE DE LA PÀGINA 1

Sánchez destaca d'aquella època, mitjançant la paraula "permeable", que la companyia no es va tancar en si mateixa. Col·laboraven igualment amb mestres del teatre independent valencià, com Juli Leal, que intercanviaven cromos amb altres companyies. Per exemple, Sánchez se'n va anar a actuar sota les ordres d'Albert Boadella en *Visanteta de Favara*. I de L'Om, se'n va fer càrrec Bertí Tòvias, amb la direcció de *Nit de copes*, la primera col·laboració amb la companyia del ja inseparable actor Carles Castillo.

I des d'aquelles ànsies d'aprendre, de mesclar i de viatjar s'arriba a una altra de les fites del grup. Quan Sánchez va convèncer el 1989 Raymond Cousse, en la seua gira de presentació de *Stratégie pour deux jambons* (ací adaptada per Juan Echanove com *El cerdo*) que dirigira *Infantillatges*. "M'esperava trobar un home estirat i em vaig veure davant d'un llenyater normand, un individu amb una humanitat impressionant", explica Sánchez. La resposta inicial va ser que no, encara que va canviar d'opinió després d'unes quantes botelles de vi una nit de festa al Carme que va acabar en el mític Caballo Blanco. I d'ací va sorgir una amistat que es va acabar al cap de tres anys amb el suïcidi del dramaturg. "Uns quants mesos abans em va telefonar i em va demanar que anara a visitar-lo al seu poble, i em va ensenyar i em va parlar dels llocs de la seua infància que figuren en *Infantillatges*, es va voler acomiadar d'aquesta manera", rememora el director

de L'Om: "El teatre és un intercanvi d'energia humana, un viatge de trobades", explica Sánchez, "uns quants d'unes poques hores i uns altres et marquen tota una vida".

Després va arribar *Imprebis*, un èxit incontestable que, fins i tot, els va portar a canviar-se el nom: "Ens coneixien més com els d'*Imprebis* que com L'Om". I ha estat una obra que, al llarg de 16 anys, han anat veient, repetint i transmetent milers i milers d'incondicionals de la companyia. "Molta gent creu que és una fórmula comercial, però és un treball molt arriscat", explica Sánchez, "la improvisació està, ara, molt desgastada". I l'obra va ser la que els va obrir les portes de l'estranger, primer de tot a Bolívia i a l'Argentina; després, a molts altres països.

Després d'aquesta espectacular pujada, la "por de ser víctimes de l'èxit" els va portar a "canviar radicalment de proposta": es van enfrontar, el 1999, amb el *Galileu*, de Bertolt Brecht, representada per última vegada 25 anys abans, durant el franquisme. L'obra els va reportar el premi Ercilla i diversos guardons de la Generalitat. Va ser la seua primera coproducció amb el Teatre Jovellanos, una fórmula que han repetit unes quantes vegades.

També es van arriscar amb un muntatge del *Quixot*, dos anys abans del centenari, que van mantenir tres anys en el cartell i va sumar 400 representacions. I van experimentar amb una coproducció amb la companyia Yllana, després de compartir-hi representacions en el teatre Alfíl. "Ens vam adonar que teníem el mateix

A l'esquerra, una escena del *Don Juna Tenorio*, de L'Om Teatre. A la dreta, Santiago Sánchez, Carles Montoliu, Carles Castillo i Yayo Cáceres, en l'espectacle *Imprebis*.

públic". Allà va nàixer una col·laboració entre companyies privades que, sota el títol *Els millors esquetxos de Monty Python*, ha suposat el segon èxit més destacat de L'Om.

Els seus últims salts sense xarxa han estat *Don Juan Tenorio*, primerament estrenada el 2006 a Alcalá de Henares en una versió a

l'aire lliure davant de 30.000 espectadors, i *Calígula*, d'Albert Camus, que aquest estiu ha omplit el Sagunt a Escena. Obres i èxits pels quals han passat, com si fóra un planter d'actors, desenes de rostres, ara experimentats, que llueixen en tot tipus d'escenaris, pantalles i programes. Des de Carles Castillo fins a Ana Morgade i

Fernando Gil, de Vicente Cuesta a Rita Siriaka i Yayo Cáceres, o de Carles Montoliu a Sandro Cordero i Garbiñe Insausti, per esmentar-ne només uns quants.

El futur en el món del teatre és incert. En un any convuls en què el sector no en veu l'eixida, Sánchez és entusiasta, no amb un optimisme irreal, però sí entusiasta.

La revàlida de la carretera

El Corredor Polonès afronta la gira del seu magnífic disc 'L'embaràs d'Agnieszka'

XAVIER ALIAGA, València

Fins i tot per als qui havien seguit la trajectòria d'El corredor polonès (EPC) i intuïen el potencial de la banda d'Ontinyent, la publicació de *L'embaràs d'Agnieszka* (Producciones Malditas, 2010) ha estat reveladora. Un disc de rock alternatiu poderosíssim, abeurat de l'*stoner rock*, el *grunge* i el post-rock, amb cançons tremendes, com ara *Hertzianes* i *Vós meretriu*, i un nivell mitjà excel·lent en la resta de talls. Un treball merescudament guardonat en els darrers premis Ovidi Montllor al millor disc de rock, arrodonit amb un disseny visual ben atractiu, obra de Cèsar Barceló. Amb Marc Pérez (veu i baix) i Rafa Quiñonero (bateria), hem parlat del valuós impacte del disc i, també, de la gira que a l'octubre els haurà de confirmar com una de les bandes del moment, amb visites a Alcoi, a Barcelona i a

Mallorca i el punt àlgid de la Festa de Benvinguda de la Universitat, a València, on compartiran un estimulant cartell amb Lori Meyers i Niños Mutantes. Un repte, el de confirmar en el directe les bones vibracions del disc, que no acovardeix una banda amb una dècada d'existència.

La mateixa gravació, de fet, és producte del solatge. Des que es van presentar en un disc col·lectiu, *Catalunya punks* (2005), han tingut temps de fer i refer el repertori. Peces com ara *La cançó negra*, el tema més antic i que remet més clarament al so Seattle de Soundgarden, entraren ben "madures" en l'estudi. Unes altres, més influenciades per l'*stoner* de Queens of the Stone Age o el post-rock de Mogwai i Sigur Ros i la seua alternança de guitarres furioses i moments de calma, s'incorporaren en els dos o tres darrers anys. Un procés que reconeixen

Els components de la banda d'Ontinyent El Corredor Polonès.

com a "llarg i complicat" pels canvis en la formació ("és difícil trobar músics que sintonitzen amb el que nosaltres fem", indica Marc) i per l'ambició amb què han afrontat la gravació, plena a vessar de matisos. Una factura final en què té molt a veure la reincorporació a la banda del teclista Àlex Gramaje, responsable també dels arranjaments, i la capacitat de Vicent Gironés i Joan Robledillo d'extraure diferents registres i distorsions a les seues guitarres.

Malgrat la batuta compositiva de Marc, autor també de les lletres, ells defineixen el procés com un treball "col·lectiu" ("tots estiràvem perquè la cosa eixira avant", assegura Rafa), d'investigació, de cercar un so ric, però també orgànic, cru, que deixara "respirar les cançons", sense renunciar a sorprendre l'oïent amb girs com la ballable *Cigarettes*, inspirada en els nous corrents de pop electrònic, o *L'embaràs d'Agnieszka*, un evoca-

tiu instrumental amb una preciosa línia de piano acompanyada d'una inquietant lletania sonora, pòrtic de la monumental *Vós meretriu*. Un disc "amb coherència i cohesió", resumeixen.

Tot i la bona acollida, EPC no vol obviar que el rock alternatiu, aglutinat en l'escena Tourbolet, és la germana pobra del circuit musical en valencià, del qual diuen que se senten "desplaçats". L'agenda d'EPC, malgrat tot, està ben carregada.

Creu en les ajudes públiques, encara que no considera que hagen de sufragar el 100 % d'un projecte. Més aïna, les veu com l'R+D del teatre, allò que serveix per a experimentar amb grans projectes: "Sense suport no haguérem pogut fer un *Calígula* en què tots els actors toquen la percussió i ballen".

I mentre arriben els retalls, L'Om continua confiant en la fórmula de mantenir tres línies distintes al mateix temps: "Una de grans textos que mantinguen el segell de la companyia; una altra

amb els muntatges d'humor de més èxit i una altra amb petites joies". I entre aquestes petites joies prepara ara *Un obús en el cor*, un text de Wajdi Mouawad, escriptor canadenc d'origen libanès que ha fascinat Sánchez. Una obra que preveuen estrenar al maig pròxim. I en l'horitzó del 2012 somien algun text de Shakespeare o de Txèkhov.

Mentrestant, el vell Om fa ombra a una iniciativa solidària. Es tracta del Projecte Orígens, que va arrancar el 2002 amb una visita a Guinea Equatorial per a re-

presentar el *Quixot* i s'ha basat en l'estudi i la documentació de les fórmules escèniques tradicionals (dances, ritus, celebracions) i en la consolidació d'un grup teatral que uneix les cinc ètnies principals del país. "La llengua vehicular és el castellà, perquè amb les seues no s'entenen entre si".

Imaginació, il·lusió i treball. Aquestes són les eines amb què L'Om Imprevis puja a un escenari. I encara que sembla tot el contrari —25 anys d'experiència ho confirmen—, no deixen res a la improvisació.

NOTES DE CAMBRA

Higiene

Manuel Baixauli

Opinar és perillós. I no sols de política o de la sogra o del nóvio d'una amiga. Qui opina —qui opina sincerament— se la juga. Si un vol tindre molts amics i caure bé, si un vol que el conviden a piscobabis, ha de donar sempre la raó, ha de seguir la veta, o bé callar i fer-ho veure. La societat és així: qui vol progressar ràpidament ha de fer la rosca. La sinceritat, quan es fa la contra, és una font d'enemics. Opinar és perillós, també, en cultura. Un ha de mesurar molt les seues paraules, un ha de saber qui té davant, quin és l'auditori. Un no pot dir, en uns cercles determinats, que el sorollisme és una epidèmia, o que Dalí no feia pintura, sinó cromos, o que els llibres del Gala o el Zafón són... En fi: perillós. Cal, també, un vocabulari respectuós. Tot es pot dir d'una altra manera. Ara bé: qui som nosaltres per a erigir-nos en jutges? No jutges i no seràs jutjat, diuen. Però, per què no hem de ser jutjats? Jutjats amb justícia, vull dir. Jo sí que vull ser jutjat. Rectifique: no jo, la meua obra (a mi que em deixen tranquil, si no fique el dit a l'ull de ningú). I vull que siga jutjada perquè això m'ajuda, em fa millor. De fet, constantment em jutge. A mi, i la meua obra. Sóc partidari, també, dels cànons, amb tot el que tenen d'arbitraris i d'imperfec-

tes. Els cànons lliures de prejudicis, s'entén, dictats pel plaer i la intensitat de l'experiència. Quan pregunte als amics per obres que els han colpit, m'alegre si em donen opinions insòlites o parlen d'autors que desconec. És difícil trobar opinions insòlites. Hi ha molta manipulació encoberta, molt de consens artificial, molt de geni i d'obra mestra falsos, bastits als soterranis d'empreses multinacionals. La vida és breu, l'oferta excessiva i la informació dispersa i confusa. Calen filtres. Filtres fiables, no interessats. La publicitat no és, com alguns volen fer creure, cap filtre, sinó tot el contrari. La publicitat atempta contra els filtres. Calen filtres, dic. Per això és decisiva la feina dels bons editors, dels bons crítics, dels bons programadors de teatre o cinema o concerts, dels bons llibreters, dels bons galeristes d'art, dels bons intermediaris, en definitiva, que ens estalvien perdre el temps en obres insubstancials, i que esbossen cànons, dreceres, mapes que faciliten la circulació entre tant de caos i d'excés. Mapes contra la inanitat del "tot s'hi val" i la tirania de les audiències. Desconfie de qui santifica l'opinió del públic, i desconfie de qui menysprea sistemàticament el públic. M'agrada, però, que opinen, els uns i els altres. Tots. Però que opinen sincerament, i

no d'oida. Opinar és perillós, sí, però saludable. A pastar fang els piscobabis! L'amic que s'ofén i s'enemista per una opinió sincera no era un amic. Benvingut, doncs, el perill. Benvinguda la higiene social. Si, a més a més, s'opina amb coneixement de causa, amb intel·ligència, respecte, acompanyant l'opinió d'arguments, i sense alçar la veu, millor.

A MANERA DE TASCÓ

Intersticis de la ignorància

Vicent Alonso

Conec tants racionalistes contumaces que han perdut el fervor per les idees exactes i les veritats absolutes que les elucubracions de Julian Barnes (*Res a témer*, Angle editorial, 2010) a propòsit dels paral·lelismes entre religió i ficció em produeixen més satisfacció del que fóra aconsellable. Al capdavant, la suspensió de la incredulitat, que tot lector de ficció accepta davant dels impossibles que els novel·listes solen emprar com fets irrefutables, no dista gaire, com escriu Barnes, del reconeixement actiu de la creença. Aquesta és la qüestió, perquè, educats en la convicció que no és bo que el coneixement i les emocions s'entrelliguin, com es pot fer possible la renúncia a les incredulitats en favor de la satisfacció de sentiments, a vegades tan elementals? Deixar passar aquestes eufòries emotives implica necessàriament alinear-se en contra de la veritat?

La fórmula triada per Barnes com a inici, "No crec en Déu, però el trobo a faltar", no és solament una manera eficaç de començar el llibre, sinó l'anunci d'un dels assumptes que el recorre de dalt a baix i, sobretot, una incitació perquè el lector el trie com a senda per a travessar el bosc de significats. I la seua definició de la ficció i/o religió com "un relat ben bonic i ben fet que conté mentides dures i exactes" ens hauria de servir per a aquest propòsit. Ocorre, tanmateix, que la manera de fer de Barnes és massa perspicaç perquè pugui ser reduïda a assumptes únics. De fet, aquesta és la seua virtut més destacada: no deixar-se endur per l'esquema de l'exposició sil·logística desenvolupada i optar, en contraposició, pels fragments que funcionen com les peces d'un esplèndid i exuberant dibuix final. Així, els assumptes menors esdevenen també protagonistes d'excepció, perquè aturen o, encara millor, deixen en suspens, el procés de significació global i perquè permeten que el lector s'hi impliqui més fins a posar-lo en el destret d'haver d'esperar a la fi per a fer-ne balanç o aprofitar qualsevol de les nombroses ocasions que se li presenten per a pensar-hi i dir-hi la seua. Per bé que el llibre tinga la mort com a protagonista, com podem passar per alt, per exemple, les reflexions a propòsit dels escriptors que són sensibles, perspicaços, savis, generalitzadors i particularitzadors (els adjectius són de Barnes), però solament al seu escriptori i en els seus llibres? L'anècdota de Bertrand Russell confessant que, passejant amb bicicleta per una carretera rural, s'adonà de sobte que ja no estimava l'Alys, la seua primera dona, mereix el quadre d'honor. I més encara, el comentari consegüent de

Barnes proposant que els filòsofs es mantinguen lluny de les bicicletes o que se'ls impedisca el matrimoni. I com podem oblidar el Barnes estudiant de filosofia a Oxford, convençut finalment que calia abandonar aquells estudis obsessius pel propòsit de filosofar més que per l'explicació del món i per la manera de viure-hi millor? En realitat, si l'espai d'ombra que ompli els límits entre ficció i religió és un dels camins proposats, aquest altre recorregut, el de la contraposició entre la visió filosòfica i literària del món, encara toca més el cor del llibre de Barnes, Perquè la literatura, segons l'escriptor de Leicester, "sí que ens diu en què consisteix realment el món". No troben vostès també raons de sobres per a aturar-s'hi i opinar? En aquesta polèmica sobre què és el món i què hem de fer per a viure-hi millor, qui s'ho fica a la butxaca? Els filòsofs? Els literats? Barnes opta per la literatura

L'escriptor Julian Barnes. / TEJEDERAS

No troben vostès també raons de sobres per a aturar-s'hi i opinar?

i no és gratuït que, en un llibre dedicat a esbrinar els perquè de la nostra por a la mort, és a dir, per a explicar en què consisteix una part significativa del món, hi haja un lloc especial per a la reflexió sobre les maneres com la ficció retrata la realitat que hem de viure. Deu ser perquè, al capdavant, Barnes fa més de filòsof del que hauria volgut o, si vostès volen, perquè s'ha situat en un territori on els límits són també afortunadament boirosos. O és que hi ha cap altra manera d'entendre la seua definició del creador de ficcions, del novel·lista, com aquell "que se serveix de mentides per explicar la veritat i de veritats per explicar mentides"? Sense dubte, té més raó que un sant quan afirma que el seu territori és els dels intersticis de la ignorància.